

Učebné osnovy

Názov predmetu	Slovenský jazyk a literatúra			
Názov ŠVP	Primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy			
Názov ŠkVP	Škola pre život			
Stupeň vzdelania	Primárne vzdelanie			
Forma štúdia	Denná			
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk			
Časový rozsah výučby				
Ročník	1.	2.	3.	4.
Rozsah výučby ŠVP	9	8	7	7
Rozsah výučby ŠkVP	0	1	1	1
Spolu týždenne	9	9	8	8
SPOLU ročne	297	297	264	264

Charakteristika predmetu

Vyučovací jazyk slovenský jazyk a literatúra vytvára predpoklady na zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov. Tvoria ho štyri základné zložky: **jazyková a slohová zložka, rozprávanie, počúvanie, čítanie a písanie.**

Cieľom predmetu je zvládnutie čítania s porozumením, rozvoj kritického myslenia, tvorivé písanie, rozvoj prezentačných zručností. K základným funkciám slovenského jazyka patrí funkcia komunikatívna, kognitívna, reprezentatívna a estetická. Popredné miesto zaberá funkcia komunikatívna – ústna a písomná. Vyučuje sa vo všetkých zložkách jazyka. Najviac však počas hodín čítania, literatúry a slohu. Prostredníctvom nich pomáhame žiakom vytvárať základ komunikačných schopností, objavovať hodnotové postoje k ľuďom a svetu, formovať literárne povedomie, vytvárať osobnostný vzťah k literatúre a vzbudzovať etické a estetické cítenie.

Z literatúry sa kladie dôraz najmä na spoznávanie pôvodnej slovenskej literárnej tvorby a jej autorov. Je nutné klásť dôraz na ľudovú slovesnosť, na vytváranie kladného vzťahu k materinskému jazyku. Literárne vedomosti budeme rozširovať aj prostredníctvom doplnkovej (mimočítankovej) literatúry. Žiakom budeme dávať do pozornosti najlepšie diela detskej pôvodnej / slovenskej / tvorby a tiež klenoty svetovej literatúry.

Písanie je organicky spojené s jazykovou zložkou, s čítaním a slohom. Zarádzuje sa aj k predmetom, kde sa maximálne využívajú medzipredmetové vzťahy, pričom sa dôraz kladie na správnu techniku písania. Vyučovací predmet umožňuje chápanie jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, ktoré sa premieta do zámerného preferovania rozvoja komunikatívnych kompetencií, ktoré sú teoretickým i praktickým východiskom ďalšieho vzdelávania v ostatných vyučovacích predmetoch. Najväčší akcent sa kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a asertívne vyjadrovať myšlienky.

Vyučovací predmet umožňuje chápanie jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, ktoré sa premieta do zámerného preferovania rozvoja komunikatívnych kompetencií, ktoré sú teoretickým i praktickým východiskom ďalšieho vzdelávania v ostatných vyučovacích predmetoch. Najväčší akcent sa kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a asertívne vyjadrovať myšlienky. Predmet chápe jazyk ako znak národnej a individuálnej identity, ako prostriedok komunikácie a profesionálnej realizácie a prostriedok na vyjadrovanie citov a pocitov.

Hodnotenie predmetu

Predmet hodnotíme podľa platných metodických pokynov na hodnotenie žiakov základnej školy.

Predmet **klasifikujeme**, výsledky hodnotenia prospechu žiaka sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami:

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Klasifikujú sa:

- Kontrolné diktáty – počet, rozsah, zameranie a stupnica hodnotenia je v súlade so záväznými štandardami
- Vstupné , polročné a výstupné písomné práce
- Grafický prejav, tvary písmen, úhladnosť, úprava textu
- Odpisy a prepisy textov, krátke písomné práce podľa potreby
- Úroveň kvality a techniky čítania, intonácia viet, porozumenie textu, umelecký prednes – báseň a krátky prozaický text
- Zručnosť komunikovať, aktivita na vyučovaní

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje priebežné a celkové hodnotenie. V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Súhrnná klasifikácia nie je iba priemerom známok, do úvahy sa berie, aktivita žiaka, miera osvojenia kľúčových kompetencií a iné. U začlenených žiakov dôsledne dodržiavať pokyny a odporúčania príslušného zariadenia pre prácu s nimi a zohľadňovať ich potreby vo výchovno-vzdelávacom procese.

Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Učebné osnovy sú totožné s obsahovým a výkonovým štandardom pre predmet slovenský jazyk a literatúra, schváleného ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy č. 2015-5129/1758:1-10A0.

Slovenský jazyk a literatúra v 1. ročníku

Obsah učiva v 1. ročníku členíme do troch období: prípravné, šlabikárové a čítankové.

- *Prípravné obdobie – 24 hodín*

Čítanie

Komunikácia, hláska, písmeno, slabika, slovo, veta, veľké tlačené písmená

Písanie

Tvary veľkých tlačných písmen, prípravné cviky

Rozprávanie

Výslovnosť slovenských hlások, predstavenie sa

Počúvanie

Prijímanie informácií

- *Šlabikárové obdobie – 237 hodín*

Čítanie

Písmená, hlásky, dĺžka hlásky, tlačené, písané, veľké a malé písmená abecedy, slabika – analýza, syntéza, slovo, veta, druhy viet, interpunkčné znamienka, rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky, orientácia v texte

Písanie

Tvary veľkých a malých písaných písmen, odpis písmen, slabík, slov, viet a textu, prepis písmen, slabík, slov, viet a textu, písanie písmen, slabík, slov, viet a textu podľa diktovania

Rozprávanie

Vyžiadanie informácie, rozprávanie o udalosti

Počúvanie

Počúvanie a porozumenie rozprávaniu učiteľa, spolužiaka

- *Čítankové obdobie – 36 hodín*

Čítanie

Báseň, hádanka, text, rozprávka, príbeh, nadpis, autor, druhy viet, rozprávanie, dej v umeleckom texte, umelecký prednes, dramatizácia umeleckého textu, dej zdramatizovaného textu, postavy zdramatizovaného textu a ich vlastnosti, ilustrácia a jej funkcia

Písanie

Odpis písaného textu, prepis tlačného textu, písanie podľa diktovania, samostatné písomné vyjadrovanie myšlienok, písanie vlastných mien osôb písaným písmom, veta – veľké písmená na začiatku viet, interpunkčné znamienka na konci viet

Rozprávanie

Základy spoločenského správania, komunikácia

Počúvanie

Počúvanie a porozumenie rozprávaniu učiteľa, spolužiaka

Slovenský jazyk a literatúra v 2. ročníku

Žiaci sa začínajú oboznamovať s gramatickými a jazykovými pravidlami. Výrazne sa zdokonaľujú v technike čítania a písania, ako aj v čítaní s porozumením. Oboznamujú sa so samostatnou tvorbou textu. Učivo je v štruktúrované do jazykovej a slohovej zložky a čítania a literárnej výchovy.

V druhom ročníku posilňujeme časovú dotáciu o 1 hodinu, ktorou sa bude meniť kvalita výkonu v zložke čítanie a literárna výchova.

Jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra majú v tomto ročníku nasledovné obsahové zameranie:

Jazyková a slohová zložka

4 hodiny týždenne, 132 hodín ročne

- hláska a písmeno, rozlíšenie pojmov hláska – písmeno, odlišnosť písmen ch, dz a dž v hovorenej reči a v písanom prejave, výslovnosť hlások a písmen v slovách abeceda
- rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkkčeň, vokáň a dve bodky, rozlišovacie znamienka v grafickom prejave a ich funkcia (zmena významu slova)
- samohlásky: krátke a dlhé, samohláska ä a jej pravopis
- spoluhlásky: mäkké, tvrdé a obojaké dvojhásky
- rozlíšenie hlások na samohlásky, spoluhlásky a dvojhásky
- dvojhásky: ia, ie, iu, ô
- mäkké spoluhlásky, pravopis i/i po mäkkých spoluhláskach a y/y v koreni domácich slov
- výslovnosť mäkkých spoluhlások č, dž, ž, š, c, dz, j, d', t', ň, l'
- výslovnosť a pravopis spoluhlások d', t', ň, l' pred samohláskami i, e a pred dvojháskami ia, ie, iu
- tvrdé spoluhlásky
- výskyt i/i po tvrdých spoluhláskach v cudzích a zvukomalebných slovách
- výslovnosť a pravopis spoluhlások d, t, n, l v porovnaní s výslovnosťou a pravopisom spoluhlások d', t', ň, l'
- slabika, kvantita slabík, spájanie hlások do slabík, slabičnosť slov rozdeľovanie slov na konci riadka
- jednoduchá veta, druhy viet interpunkčné znamienka (bodka, otáznik, výkričník) na konci vety, neúplná veta
- ústne a písomné blahoželanie
- tykanie – vykanie
- adresa bydliska
- súkromný list
- blahoželanie (ústne, písomne) pohľadnica
- rozprávanie (ústne)
- opis predmetu
- ilustrácie

Čítanie a literárna výchova

5 hodín týždenne, 165 hodín ročne

- text
- báseň, strofa, rým, verš
- nadpis
- autor, spisovateľ, spisovateľka
- kniha, knižnica, čitateľ
- ilustrácia, ilustrátor
- krátke literárne útvary ľudovej slovesnosti
- ľudové riekanky, vy čítanky, piesne
- ľudová rozprávka (obsah, dej, postavy)
- bábkové divadlo, bábkoherec, bábkar
- zdrobnenina
- noviny
- detské časopisy

Posilnenie časovej dotácie o 1 vyučovaciu hodinu sa zmení kvalita výkonu v nasledovných oblastiach:

Oblasť	Špecifický výkon
Text	Žiak dokáže rozlíšiť a interpretovať komplexné informácie z rôznych častí textu a doložiť ich príkladom z textu, vyvodíť z textu jednoduchý záver, nájsť v texte dôkazy, ktoré podporujú záver z textu, vytvoriť vlastný príbeh, oboznámiť sa s náučným textom.
Báseň, verš	Tvorenie rýmov, jednoduchých veršov a básni
Kniha, knižnica, čitateľ	Žiak dokáže prečítať rozprávkovú knihu, vypracovať záznam o prečítanej knihe, založiť čitateľský denník.
Ľudová rozprávka	Žiak dokáže identifikovať a pomenovať základné znaky ľudovej rozprávky, oboznámi sa s autorskou, modernou rozprávkou.
Detské časopisy, noviny	Žiak dokáže periodicky využívať jeden detský časopis, čítať texty, sledovať pravidelné rubriky, lúštiť jednoduché tajničky

Slovenský jazyk a literatúra v 3. ročníku

Špecifickým cieľom jazykového vyučovania v treťom ročníku je zvládnutie učiva, zameraného na pravopisné pravidlá. Žiaci získavajú základné poznatky o jazykovom systéme slovných druhov, zvlášť ohybných slovných druhov. Intenzívna pozornosť sa venuje práci s textom. Žiaci rozlišujú slohové útvary: rozprávanie, opis, oznámenie, správa a i. Zvyšujeme požiadavky na čítanie s porozumením a na samostatnú tvorbu textov podľa zadania.

Učivo je v štruktúrované do jazykovej a slohovej zložky a čítania a literárnej výchovy.

V treťom ročníku posilňujeme časovú dotáciu o 1 hodinu, ktorou sa bude meniť kvalita výkonu v zložke čítanie a literárna výchova.

Jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra majú v tomto ročníku nasledovné obsahové zameranie:

Jazyková a slohová zložka

4 hodiny týždenne, 132 hodín ročne

- abeceda slovníky encyklopédie, telefónny zoznam
- slabikotvorné hlásky l, l', r, r' (písanie a výslovnosť)
- obojaké spoluhlásky
- vybrané slová po obojakých spoluhláskach (b, m, p, r, s, v, z), príbuzné slová (odvodzovanie, tvorenie, pravopis)
- podstatné mená, všeobecné a vlastné podstatné mená
- slovesá slová podobného významu (synonymá)
- prídavné mená slová opačného významu (antonymá)
- zámená
- číslovky
- list - členenie listu (úvod, jadro, záver, podpis), oslovenie
- rozprávanie – písomne osnova (úvod, jadro, záver), časová postupnosť
- oznam SMS, mail správa, odlíšenie oznamu od správy
- inzerát
- reklama, druhy reklamy
- pozvánka
- opis pracovného predmetu, nákres, schéma, návod, recept
- vizitka

Čítanie a literárna výchova

4 hodiny týždenne, 132 hodín ročne

- literatúra pre deti a mládež
- poézia,
- próza, odsek
- ľudová slovesnosť pranostika

- príslovie porekadlo prirovnanie
- autorská rozprávka,
- hlavná a vedľajšia postava, hlavná myšlienka
- povesť (vhodný výber povesti, zamerať sa na kratšie a po obsahovej stránke jednoduchšie povesti)

Posilnenie časovej dotácie o 1 vyučovaciu hodinu sa zmení kvalita výkonu v nasledovných oblastiach:

Oblasť	Špecifický výkon
Literatúra pre deti a mládež	Žiak prečíta dve knihy pre deti, oboznámi sa s autormi, vypracuje záznam o prečítaných knihách do čitateľského denníka
Próza	Osvojiť si krátky prozaický text so zameraním na umelecký prednes
Povesť	Vypočuť si nahrávku povesti, vytvoriť ilustráciu, obrázkovú osnovu, zreprodukovať podľa obrázkovej osnovy
Detské časopisy, noviny	Žiak dokáže periodicky využívať jeden detský časopis, čítať texty, sledovať pravidelné rubriky, lúštiť jednoduché tajničky

Slovenský jazyk a literatúra vo 4. ročníku

Vo štvrtom ročníku sa systematizuje učivo z jazykového systému. K ohybným slovným druhom sa postupne pridávajú neohybné slovné druhy. Žiaci si osvojujú ďalšie pravidlá slovenského pravopisu. V priebehu celého školského roka intenzívne pracujú s textami, zameriavajú sa na porozumenie ich obsahu a pomenovanie ich základných vlastností. Zvyšujú sa požiadavky na kvalitu vytvorených textov v hovorenej aj písanej podobe.

Vo štvrtom ročníku posilňujeme časovú dotáciu o 1 hodinu, ktorou sa bude meniť kvalita výkonu v zložke čítanie a literárna výchova.

Jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra majú v tomto ročníku nasledovné obsahové zameranie:

Jazyková a slohová zložka

4 hodiny týždenne, 132 hodín ročne

- tvorenie slov predponami
- pravopis a výslovnosť predponových odvođenín
- pravopis ďalších vybraných slov
- geografické názvy s i/í a y/ý po obojakej spoluhláske
- delenie hlások na znelé a neznelé
- spodobovanie na konci slova, uprostred slova, na hranici slov
- pravopis a správna výslovnosť spoluhlások na konci slov, na morfematickom švíku, hranici slov
- pravidlá pravopisu a výslovnosť spoluhlásky v
- priama reč uvádzacia veta, úvodzovky
- ohybné a neohybné slovné druhy

- podstatné mená - vlastné a všeobecné vlastné podstatné mená – názvy štátov a príslušníkov národov
- gramatické kategórie podstatných mien (rod, číslo, pád)
- rod podstatných mien
- číslo podstatných mien
- pád podstatných mien
- základný tvar podstatného mena
- prídavné mená (rod, číslo, pád)
- základný tvar prídavného mena
- zhoda podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde
- zámená
- druhy zámen (osobné, privlastňovacie)
- číslovky: základné a radové
- slovesá
- gramatické kategórie sloviess
- časovanie sloviess
- neohybné slovné druhy
- príslovky, predložky, spojky, častice, citoslovčia
- funkcia neohybných slovných druhov vo vete
- príslovky
- predložky
- pravopis predložiek a ich správna výslovnosť
- spojky
- najfrekvencovanejšie spojky (a, ale, keď, aby, že ...)
- častice a citoslovčia
- umelecký a vecný text
- kľúčové slová
- osnova v umeleckom a náučnom texte (písomne)
- tvorivé písanie
- diskusia
- názor
- opis osoby (ústne, písomne)
- interview (cielený rozhovor)
- reprodukcia rozprávania
- časová postupnosť deja
- plagát

Čítanie a literárna výchova

4 hodiny týždenne, 132 hodín ročne

- náučná literatúra
- diagramy a grafy
- umelecká literatúra
- divadlo, divadelná hra
- rozhlas, televízia, film, kino
- prepojenie literatúry s filmovou, televíznou a divadelnou tvorbou
- dialóg
- mimojazykové prostriedky (gestikulácia, mimika)
- kapitola
- bájka
- bájka v svetovej literatúre (Ezop)
- bájka v slovenskej literatúre (J. Záborský)
- komiks
- dejová postupnosť v komikse (text umiestnený v bublinách, uprostred textu, na okrajovej časti obrázku)
- pojmové mapy

Posilnenie časovej dotácie o 1 vyučovaciu hodinu sa zmení kvalita výkonu v nasledovných oblastiach:

Oblasť	Špecifický výkon
Náučná literatúra, práca s textom, text, orientácia v texte, čítanie s porozumením odborný text, test	Vyhľadávať informácie z encyklopédie, orientovať sa v nej Pracovať s textom s využitím EUR stratégie Pracovať s textom s využitím Cloze testu Overiť si nadobudnuté vedomosti, vybrať správnu možnosť
Umelecká literatúra, práca s textom, text, orientácia v texte, čítanie s porozumením próza	Čítať s dôrazom na rolu, dialogizované čítanie Vedieť určiť časovú a logickú postupnosť textu Vystihnúť súvislosť medzi nadpisom a textom, tvorenie nadpisov Určiť hlavnú myšlienku odseku a textu
Diagramy, grafy	Porovnať informácie v texte s údajmi v grafoch oboznámiť sa so základnými typmi grafu – stĺpcový, kruhový Pracovať s prvkami grafu - vodorovná a zvislá os v grafu usporiadať údaje z triedy do stĺpcového a kruhového grafu
Rozhlas, televízia, film, kino	Vypočúť si nahrávku rozhlasovej hry, vymenovať a charakterizovať postavy, reprodukcia textu
Detské časopisy, noviny, mimočítankové čítanie, individuálne čítanie, tiché čítanie	Žiak dokáže periodicky využívať jeden detský časopis, čítať texty, sledovať pravidelné rubriky, lúštiť jednoduché tajničky

